

BAIX-EMPORDÀ

SETMANARI REGIONALISTA

Any VIII

Palafugell 10 de Desembre de 1916

Núm. 368

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Palafugell, trimestre.	1'50 ptes.
Fora, trimestre.	2'00
Estranger, un any	12'00
Per a anuncis, demanis la tarifa.	

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ E IMPREMTA

CARRER DE PI I MARGALL, 3

A ONT SE DIRIGIRÀ TOTA LA CORRESPONDENCIA

Dels articles firmats ne son responsables llurs autors

No's retornen els originals.

El "Palermo" torpedejat

De la vida que passa

Amore di Spagna lontana

L'atzar, en una de les seves ignorades maravelles, ha lliensat an aquesta costa uns homes, col·rada la testa per l'ardència del sol, fets a tots els climes, acostumats a totes les penalitats i per uns moments la vila nostra ha tingut la animació bullanguera dels jorns de festa o de motí popular en que desbordades les furies humanes, un remolí de gent invadeix la rúa per a acomplir un d'aquells terribles actes que 'l poble anomena de justícia.

Descarnats, bruts, pobres de roba donada per la misericòrdia, anaven els nàufreus pels carrers captant admiració, mes la probresa dels hàbits no era pas darrera aquells ulls que espurnejaven, fets a totes les penalitats, a tots els abandons i a totes les desgràcies—si es que com a desgràcia pot dir-se la deambulació per mars i terres inconeguts, lluny d'una llar, lluny d'una patria.

A nosaltres, vilatans, ens han dit tantes coses, no en la seva dolça llengua forastera, sinó en l'espurnejar dels seus ulls, aquets homes! Ens han dit l'encís de la vida aventurera, la cançó perduda en la solitud del mar, la melancòlia per la terra deixada, els perills de les tempestes, o aquesta angoixa freda, glaçant, de *il sicuro* que avença, cap al cor del vaixell, trencant l'aigna blava del *mare nostrum*, prop de costes on hi viuen uns homes que no coneixen i amb els quals aquest atzar maraviellós el posarà en relació uns moments, i després tornar altra volta a la vida seva! En la seva faç colrada ens hi han portat la visió de les terres americanes i un poc també del cel d'Itàlia, sots quin encís s'encantà Goete o ve Musset trencà amb George Sand.

I a cambi nosaltres els hem donat unes hores de repòs després d'angoixes i fatigues, el consol d'una simpatia, la visió d'una mica de pau i tranquil·litat i hem afegit a l'aventura de la seva vida, l'oasis humà de la caritat.

Ja han partit i nosaltres hem représ altre cop la tasca quotidiana, mes resignadament feliços després d'haver viscut d'aprop la vida de perills, mes: aquesta calma resignada, aquesta quietut, aquest estancament vilatà quan el mon fa via i cauen a mils els homes, quan s'ha dit que la vida era lluita, i penalitat, i aventura, es preferible a la vida d'aquests fills del mar, inquiets incansables, cercadors de tota intranquil·litat, que segons els concells del nostre gran poeta no volen deixar-se dur «a la tranquil·la aigua mansa que du al port?»

Donemus an aquets marins la monotonia de la plana, dels dies grisos, iguals, i els veureu sempre tristos, com si els manqués quelcom, i allí, al cor de l'Atlàntic, mentre ronca el vent i les ones furioses, aixequen montanyes amenantes, els veureu amb la rialla als llavis encara molls per la darrera copa de whisky, o cantant, cantant, una cançó d'una eterna primavera.

I se n'han anat contents a tornar-hi que la seva Santa Continuació no es altra que el perill i jo, al veure'ls marxar, he restat sense esma, melangiós, no sé si anyorant la seva vida o sentint la grisor de la nostra.

Braus marins de la dolça Italia: l'atzar, en una de les seves ignorades maravelles, vos ha portat uns dies a viure sota 'l sol d'Espanya. No heu vist guitarres, ni jotes, ni curses de braus, sinó treball, energia i un fort esperit d'humanitat. En terres llunyanes, vora 'ls marbres de Génova, a sota 'l cel de Nàpols, o prop l'immensa New-York, tal volta sentirán les vostres orelles de nou la ignominiosa i negra llegenda d'Espanya. Ja que no de nostra cultura sieu missatgers del nostre esperit. Dieu que un jorn, nàufreus, un poble inconegut, a qui tal volta inconscientment odiaveu, vos ha acollit amb amor i generositat.

Dieu que no es pas la Espanya trágica la que perdura, que la nostra neutralitat no es pas egoisme, sinó el bàlsem de la caritat.

Sieu en aquelles terres portadors en l'espurneig dels vostres ulls, d'un poc d'amor d'Espanya llunyana, noble i caballerosa que esborra totes les rancúnies davant la desgràcia.

Hug Slender.

La primera notícia

Dissapte a la tarda, quan estava ja bastant adelantada la compaginació del nostre periòdic ens arribà el rumor, que d'un moment a l'altra anava adquirint més consistència, de quelcom sensacional ocorregut prop les nostres costes. Acte seguit el telèfon de la redacció era posat en comunicació amb la veïna platja de Calella, aon el senyor Gelpi, amb una atenció i amabilitat que agraim, ens confirmà la nova, donant-nos els primers detalls, pocs, naturalment, malgrat la bona voluntat, per que l'haver desembarcat els nàufreus a Llafranc hi privava de coneixe detalladament lo succeït.

Demaneu allavors comunicació telefònica amb Llafranc, però sens digué que la línia no funcionava. Quan estavem disposats a traslladarnos a les veïnes platjes, se'ns digué que alguns tripulants del baixell X havien arribat an aquesta vila i se trobaven a l'Hotel Orient.

Allí ens dirigírem, recullint les primeres noves que ja donarem en la última hora del nombre anterior.

Parlant amb la oficialitat

Ja publicat el nombre anterior ens dirigírem de nou a l'Hotel Orient per a coneixe nous detalls del torpedejament del magnífic vapor italià. De boca del capità Sg. Simone Guli, escoltàrem la explicació clara i detallada de lo succeït. «El Palermo» havia sortit de New-York el dia 26 del passat mes, en direcció a Spezzia i Génova, sens que en feta la travessia ens ocorregués cap incident digno de menció a no esser l'estat agitat del

mar. El dia 2, a les 11 hores 40, navegàvem tranquil·lament a 25 milles del cap de Sant Sebastià quan vegérem gérem venir un torpede. Ràpidament virà 'l vapor, evitant aixís que 'l torpede penetrés en la cambra de les màquines en quin cas la explosió hagués sigut ràpida i formidable, i gracies an aquesta maniobra se pogué evitar la mort segura de tots els tripulants, ja que 'l torpede obrí bretxa en un costat, comensant el vapor a enfonsar-se.

Ràpidament se feren els treballs de salvament, mentre el submarí permaneixia invisible, a causa de la perpendicularitat dels raigs solars i de portar, com després vegegrem, el periscopi pintat de blanc. Quan ja navegavem tots en direcció a la costa el submarí emergí del costat de proa, evitant aixís que si a bordo hagués quedat algú i disparés el canó que hi havia a popa, aquets disparats poguessin tocar-lo. Ja emergit, el *sotto marino* completà la destrucció del baixell disparant-li onze canonades.

El Sig. Guli tingué especial interès que fessim constar que 'l torpedejament havia sigut sense previ avís.

La població

Palafugell no desmentí en aquesta ocasió la justa fama que té de caritativa hospitalaria. El veïnat col·laborà eficaçment a la tasca de les autoritats per fer més passable i aliviar en lo possible la trista sort dels braus marins, que foren degudament atesos i auxiliats.

Els 98 tripulants marxaren dilluns a la tarda, essent despedits a la estació per una multitud que no baixaria de mil persones. Els italians, emocionadíssims, capell en mà, corresponien a les atencions rebudes, vitorejant a Palafugell, a Catalunya i a Espanya.

El Capità, la oficialitat i tota la tripulació abans de marxar ens pregaren que ens fessim interprets des de aquestes columnes, del seu profund agraïment per les atencions amb ells tingudes, de les que en serviran imperdurable record. Mes tart hem vist que per mitjà de la premsa de Barcelona, feien constar lo mateix envers el Dr. Mas, D. Marián Ferrer, el Sr. Zammit, el Sr. Bofill de Cerreras i tota la població.

Detalls

El vaixell. «Palermo» era un hermós barco de la matrícula de Génova de 12.000 toneladas perteneixent a la Companyia de Navegació general italiana.

Portava 1200 cavalls, 200 mules, 800 toneladas de municions i altres efectes de guerra anava armat d'un canó de 72 mm. i el tripulaven 98 mariners. Portava ademés a bord 51 nortamericans que cuidaven del bestiar, els quals encara se troven a Palafugell, esperant la hora de marxa.

El «Palermo» trigà 45 minuts en enfonsar-se, temps que aprofitaren el els tripulants per a ocupar 6 botes i allunyar-se cap a la costa. Tant sols el fogoner Frederic Mohely, irlandès, però subdit ianquee de 22 anys, restà en el vaixell i degué morir negat.

Hi hagué varis tripulants ferits. un dels quals se trova en gravíssim estat en l'Hospital d'aquesta.

Cap tripulant pogué salvar l'equipatge. Entre els que cuidaven dels cavalls hi havia alguns negres que han sigut l'admiració de la nostra quitxalla.

Aclaracions

Alguns diaris barcelonins confonen al «Palermo» amb el «Citta de Palermo»

i diuen que ha sigut aquest darrer el torpedejat.

Peró la nota còmica l'ha donada el corresponsal del «Dia Gráfico» a Sant Feliu de Guixols, qui amb una desproporció extraordinària ha telegrafiat an aquest periòdic donant el torpedeig com si tot hagues passat a S. Feliu.

D'aixó els francesos ne diuen sans façon i nosaltres ficar la pata.

Reclamacions?

Segons un telegrama dels Estats Units a causa de la mort d'un súbdit ianquee el president Wilson ha demanat tots els detalls del fet per a entaular prop d'Alemania la acostumada reclamació.

PARAULES AL VENT

Espanya

VI

Seguim amb el nostre delicadíssim Gracián, arribant allà on condensa lo que sobre Espanya hem anat veient. «Que te ha parecido España?» dijo Andrenio.

Murmuremos un rato della, aquí donde no nos oyen.

Y aunque nos oyeran, ponderó Critilo, son tan galantes los españoles, que no hicieran crimen de nuestra civilidad. No son tan sospechosos como los franceses; mas generosos corazones tienen.

Pués dime ¿que concepto has hecho de Espanya?

No malo.

¿Luego bueno?

Tampoco.

¿Según eso, ni bueno ni malo?

No digo eso.

¿Pues que?

Agridulce.

¿No te parece muy seca y que de ahí le viene a los españoles aquella su sequedad de condición y melancólica gravedad?

Si; pero también esazonada en sus frutos y todas sus cosas son muy sustanciales.

De tres cosas dicen se han de guardar mucho en ella y mas los extranjeros.

¿De tres cosas? ¿I que son?

De sus vinos, que dementan; de sus soles, que abrasan; y de sus femeniles lunas, que enloquecen. ¿No te parece que es muy montañosa y aún por eso poco fértil?

Así es; pero muy sana i templada. Que, si fuera llana, los veranos fueran inhabitable.

Está muy despoblada.

También vale una delta por ciento de otras naciones.

Es poco amena.

No la faltan vegas muy deliciosas.

Está aislada entre ambos mares.

También está defendida y coronada de capaces puertos y muy regalada de pescados.

Parece que está apartada del comercio de las demás provincias y al cabo del mundo.

Aún había de estarlo más, pues todos la buscan y la chupan lo mejor que tiene: sus generosos vinos Inglaterra, sus finas lanas Holanda, su vidrio Venecia, su azafrán Alemania, sus sedas Nápoles, sus azúcares Gé-

nova, sus caballos Francia y sus patrones todo el mundo.

Dime, y de sus naturales, ¿que juicio has hecho?

Ahí hay más que decir: que tienen tales virtudes, como si no tuviesen vicios, y tienen tales vicios, como si tuviesen tan relevantes virtudes.

No me puedes negar que son los españoles muy bizarros.

Si; pero de ahí nace el ser altivos.

Son muy juiciosos, no tan injenuos. Son valientes, pero tardos. Son leones mas con cuartana. Muy generosos y aún perdidos. Parcos en el comer y sobrios en el beber, pero superfluos en el vestir. Abrazan todos los extranjeros, pero no estiman los propios. No son muy crecidos de cuerpo; pero de grande ánimo. Son poco apasionados por su patria y trasplantados son mejores. Son muy allegados a la razón; pero arrimados a su dictámen. No son muy devotos; pero tenaces de su religión y absolutamente es lo primera nación de Europa odiada por tan envidiada.

I aquí arriva un passatger, «que por serlo y tan de priesa, tomaba muy de veras el vivir» i la conversa cambiá.

Fem punt aquí i ja que en lloor del gran jesuita hem transcrit les seves paraules, fem-hi l'phenomenje de no embrutir-les, deixant-les aixís, sense el més lleuger coment.

FLIRT

De la Mancomunitat Catalana

Aquesta setmana ha tingut lloc a la Diputació de Barcelona la elecció dels concellers - professors del Concell de Pedagogia que tants bons fruits promet donar en be de la cultura i el progrés catalans. En caràcter de compromissaris de les Escoles de la Diputació subvencionades per la mateixa, hi assistiren D. Alfred Romaneda, de l'Escola Industrial; D. Josep Mestres, de l'Escola d'Arts i Oficis de Vilanova; D. Lluís Labarta, de l'Escola d'Arts i Oficis i Belles Arts de Barcelona; D. Gabriel Borrell, de l'Escola d'Agricultura; D. Joan Sala, de l'Escola elemental del Treball; D. Pere Viver, de l'Escola Municipal de Arts i Oficis de Tarrasa; D. Pompeu Fabra de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis de Badalona; D. Esteve Monegal, de l'Escola superior dels Belles Oficis; D. Joan Llavertias, per l'Escola de Tall; D. Jaume Mas, de l'Escola Municipal de Arts i Oficis de Manresa; D. Pere Tarragó, de l'Escola d'Art Dramàtic. Estaven designats ademés, D. Isidre Lloret, per l'Escola de Funcionaris d'Administració Local; D. Manel Vidal, de l'Escola d'Arts i Oficis de Sabadell i don P. M. Rossell i Vilà, de l'Escola superior d'Agricultura.

Foren elegits per majoria D. Josep Agell, de l'Escola Industrial, director de l'Escola de Director d'Indústries Químiques i professor de l'Escola d'Arts i Oficis de Vilanova i Geltrú; D. Rafael Campelans, enginyer industrial, professor de l'Escola Superior d'Agricultura i de l'Escola Superior de Bibliotecaries; i per minoria D. Pompeu Fabra, del Institut de la Llengua Catalana, professor de la Càtedra de Gramàtica Catalana de la Diputació i de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic i director de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis de Barcelona.

Dintre curts anys que l'obra de la